

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania J. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 marca 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 5 października 2023 r., sygn. akt III AUa 2551/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.
[SOP]

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 5 października 2023 r., sygn. akt III AUa 2551/20, Sąd Apelacyjny w Krakowie – w sprawie z odwołania J. G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie – oddalił apelację ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Tarnowie z dnia 22 czerwca 2020 r., sygn. akt IV U 249/20, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie J. G. od decyzji organu rentowego z dnia 5 lutego 2020 r. stwierdzającej, że w miesiącu 10.2019 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne J. G. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi kwota 30% minimalnego wynagrodzenia tj. kwota 675 zł.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczona zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ocenie skarżącej istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Wskazano, że wykładnia przepisów art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 2a, art. 68 ust. 1 pkt 1, art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych budzi poważne wątpliwości, które wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów nie tylko powszechnych, ale również w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Dotyczy to kwestii uprawnienia ZUS do kontrolowania deklarowanych przez ubezpieczonych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne bez podważania tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym. W sprawie występuje ponadto istotne zagadnienie prawne dotyczące możliwości stosowania w sprawach ubezpieczeń społecznych przepisów art. 5 i art. 58 § 2 kodeksu cywilnego. Kwestia ta jest sporna w orzecznictwie sądów. Przepisy ustaw regulujących stosunki ubezpieczeń społecznych stanowią odrębną od prawa cywilnego całość i nie jest dopuszczalne zastosowanie w stosunkach ubezpieczenia społecznego przepisów prawa cywilnego. Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego. Przepisy te nie zawierają odesłań w szczególności do art. 5 i art. 58 § 2 kodeksu cywilnego. Pomimo tego część sądów stosuje przepisy kodeksu cywilnego do oceny przyczyn złożenia przez przedsiębiorcę prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą deklaracji podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w maksymalnej wysokości przez pryzmat zasad współżycia społecznego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących

poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jak i nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2020 r., II PK 36/19, LEX nr 3034647; z dnia 12 maja 2020 r., I UK 128/19, LEX nr 3026475; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Sygnalizowana w uzasadnieniu wniosku problematyka istotnie wywoływała wątpliwości interpretacyjne, które ostatecznie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III UZP 3/23 – OSNP 2024 nr 5, poz. 51. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez

ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 oraz art. 86 ust. 1 i 2 w związku z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.) oraz postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej.

W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy uwzględnił także kwestię możliwości zastosowania do tego rodzaju spraw – określonego stosunku prawnego ubezpieczenia społecznego – regulacji określonej w art. 58 k.c.

Analizy interpretacyjne wskazanych przepisów prawa przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie – pomimo tego, że wyrok ten zapadł przed wydaniem powołanej uchwały III UZP 3/23 – nie są sprzeczne z jej stanowiskiem. Skarżąca nie przedstawiła w uzasadnieniu wniosku przekonującej argumentacji polemicznej, którą zakwestionowałaby prawidłowość przyjętego sposobu interpretacji wskazanych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[a.]